

Opgave 4 Zwevende kiezers

Bij deze opgave horen de teksten 6 en 7 en tabel 1.

Inleiding

Veel kiezers zijn niet meer trouw aan een partij. Meer dan de helft van de Nederlandse kiezers veranderde tussen 2006 en 2010 in opiniepeilingen minstens een keer van partij. Dat blijkt uit het onderzoek 'Kieskeurige Kiezers'. Wat is er aan de hand met de Nederlandse kiezer? En wat betekent de toegenomen veranderlijkheid voor de kwaliteit van de Nederlandse democratie? Tekst 6 doet verslag van het onderzoek en de belangrijkste conclusies.

Lees de regels 1 tot en met 16 van tekst 6.

Het onderzoek 'Kieskeurige Kiezers' is gebaseerd op gegevens van het EenVandaag Opiniepanel. Deelnemers aan dit opiniepanel melden zich zelf aan. De onderzoekers hebben ook onderzocht of hierdoor de resultaten vertekend zijn.

- 2p 15 Leg uit hoe de resultaten van een politiek opinieonderzoek vertekend kunnen worden als mensen zich zelf aanmelden om deel te nemen.

Lees de regels 17 tot en met 33 van tekst 6.

De meeste zwevende kiezers zweven meestal binnen hun 'eigen blok' en blijven daarmee trouw aan hun eigen opvattingen.

- 2p 16 – Aan welke opvatting over de rol van de overheid op sociaaleconomisch terrein blijft een kiezer trouw als hij zweeft tussen VVD en CDA?
– Aan welke opvatting over de rol van de overheid op sociaaleconomisch terrein blijft een kiezer trouw als hij zweeft tussen PvdA en GroenLinks?

Zie de regels 30-31 van tekst 6.

Zowel kiezers ter linker- als ter rechterzijde wisselen hun partij soms in voor D66. Hierin verschilt D66 van andere partijen.

- 2p 17 Leg met behulp van het begrip pragmatisme uit waarom kiezers van zowel links als rechts hun stem kunnen geven aan D66.

Het onderzoek verwerkte gegevens uit de periode 2006-2010. In de regels 32 en 33 van tekst 6 staat dat kiezers in die tijd soms ook wisselden tussen SP en PVV.

- 2p 18 Geef twee politiek inhoudelijke overeenkomsten van SP en PVV waardoor het zweven tussen SP en PVV in de jaren 2006-2010 te verklaren is.

Lees de regels 34 tot en met 52 van tekst 6.

Van der Meer stelt: "Het wordt steeds moeilijker een coalitie te vormen." De versnippering van de machtsblokken maakt immers dat er een groter aantal partijen nodig is voor het vormen van een regeringscoalitie die het vertrouwen van de Kamer heeft. Er is echter ook nog een andere oorzaak waardoor het vormen van een coalitie, wat altijd al moeilijk was, nu nog moeilijker is geworden. Die oorzaak heeft te maken met een groter aantal zwevende kiezers.

- 2p **19** Welke afweging moeten politieke partijen maken als ze regeringsdeelname overwegen?

Vóór de jaren zeventig waren veel meer mensen trouw aan hun partij dan daarna. De verzuiling speelde daarin een grote rol.

- 5p **20** Leg uit hoe de politieke socialisatie in de verzuilde samenleving er aan bijdroeg dat mensen trouw bleven aan een partij. Geef eerst een omschrijving van het begrip politieke socialisatie en verwerk in je antwoord twee socialiserende instituties.

Bekijk tabel 1.

De politieke barometer van peilbureau Synovate is een tweewekelijkse peiling. De resultaten van een peiling staan in kolom 1 van tabel 1 weergegeven als een fictieve zetelverdeling. Opiniepeilingen zijn een factor van betekenis geworden in het politieke proces.

- 2p **21** Geef van twee actoren in het politieke proces aan hoe zij informatie van peilbureaus kunnen gebruiken.

Bekijk tabel 1

Meteen na de verkiezingen in september 2012 werd gediscussieerd over de vraag of een tweepartijencoalitie van VVD en PvdA wel genoeg politieke macht zou hebben om een overeengekomen regeerakkoord te kunnen uitvoeren.

- 2p **22** Welk gegeven uit tabel 1 geeft aanleiding voor het stellen van de vraag of die coalitie wel genoeg politieke macht heeft? Licht je antwoord toe.

Lees tekst 7.

De politiek buigt zich over de wortelingswet. Deze is op de politieke agenda gekomen naar aanleiding van de problemen rond Mauro en Sahar. Of een kwestie op de politieke agenda komt heeft te maken met de kenmerken van die kwestie.

- 3p **23** Welke kenmerken van de kwesties Mauro en Sahar hebben eraan bijgedragen dat deze onderwerpen op de politieke agenda zijn gekomen? Noem drie kenmerken.

Eindexamen havo maatschappijwetenschappen 2013-I

havovwo.nl

- De Tweede Kamer beschikt over een aantal formele middelen die ze in kan zetten om haar taken te vervullen.
- 2p **24** Welk formeel middel van de Tweede Kamer herken je in tekst 7 en bij welke taak van de Tweede Kamer hoort dat middel?
- Het proces van politieke besluitvorming kun je beschrijven met behulp van het systeemmodel.
- 2p **25** In welke fase bevindt de besluitvorming over de wortelingswet zich in tekst 7 volgens het systeemmodel? Licht je antwoord toe.

Opgave 4 Zwevende kiezers

tekst 6

Kiezer is trouw aan eigen mening en wisselt daarom volop van partij

De grillige kiezer bestaat niet. Veel kiezers zijn niet meer trouw aan één partij, maar wel aan hun eigen opvattingen. Ze zweven tussen twee of drie verwante partijen, meestal binnen het linkse of rechtse blok.

AMSTERDAM – Dat blijkt uit onderzoek van politicologen van de Universiteit van Amsterdam onder 10 55000 deelnemers aan het Een-Vandaag Opiniepanel. Volgens de onderzoekers worden de resultaten slechts in geringe mate vertekend door het feit dat de deelnemers zich 15 zelf voor het panel hebben aangemeld. (...)

Sinds 1994 zijn de Nederlandse verkiezingen de grilligste van West-Europa. Volgens politici en analisten 20 zijn de kiezers op drift geraakt. (...)

De kiezers blijken allermint van hot naar her te springen. Rechtse kiezers maken doorgaans een keuze tussen VVD, PVV en CDA, linkse tussen 25 PvdA, GroenLinks en SP. Van de

respondenten was 55 procent ooit van partij gewisseld, maar slechts 12 procent overgesprongen van het linkse naar het rechtse blok of omgekeerd. Alleen D66 is echt aantrekkelijk voor linkse én rechtse kiezers. Daarnaast is er ook een uitwisseling van kiezers tussen SP en PVV.

Tot in de jaren tachtig waren veel 35 mensen trouw aan de PvdA, de VVD of de confessionele partijen omdat die hun belangen vertegenwoordigden. Nu beslissen ze bij elke verkiezing opnieuw welke partij het best bij hun opvattingen past. “Uit democratisch oogpunt is deze ontwikkeling winst, omdat burgers echt een keuze 40 maken. Uit bestuurlijk oogpunt zit een donker randje aan deze ontwikkeling”, zegt Tom van der Meer, docent 45 politicologie aan de UvA. De geëmancipeerde burger wil iets te kiezen hebben. Daardoor zijn de oude machtsblokken versnipperd tot een flink aantal middelgrote partijen. “Het 50 wordt steeds moeilijker een coalitie te vormen”, aldus Van der Meer. (...)

naar: Giesen, P. (2012, 23 januari). De Volkskrant.

tabel 1

Fictieve zetelverdelingen in de Tweede Kamer op basis van een peiling op 3 november 2011 (**kolom 1**).

De werkelijke zetelverdeling in de Tweede Kamer na de verkiezingen van september 2012 (**kolom 2**).

De werkelijke zetelverdeling in de Eerste Kamer (**kolom 3**).

Partijen	kolom 1	kolom 2	kolom 3
	Peiling 3 november 2011	Tweede Kamer 17 september 2012	Eerste Kamer 7 juni 2011
VVD	35	41	16
PVV	24	15	10
PvdA	23	38	14
SP	21	15	8
CDA	14	13	11
D66	13	12	5
GroenLinks	8	4	5
ChristenUnie	5	5	2
Partij voor de Dieren	4	2	1
SGP	2	3	1
50plus	1	2	1
OSF	-	-	1

bron: Synovate.

tekst 7

‘Kinderpardon roept nieuwe willekeur op’

Het plan van PvdA en ChristenUnie voor een nieuwe wortelingswet, die een ‘kinderpardon’ verleent aan kinderen die al jaren in Nederland geworteld zijn, stuit op principiële bezwaren van de Raad van State. De raad vreest nieuwe willekeur en de aanzuigende werking op nieuwe asielzoekers.

10 DEN HAAG – PvdA en CU op hun beurt verwerpen de kritiek en dienen het plan deze week gewoon als wetsvoorstel in. De wortelingswet is de troef van de vrijwel voltallige oppositie
15 tegen het asielbeleid van het kabinet-Rutte, dat volgens critici te rigide is. De voorstanders van de wet hopen aan een meerderheid in de Kamer te komen met de steun van een deel van
20 de CDA-parlementariërs. Vorig jaar drongen de CDA-leden aan op genade voor asielkinderen. Ook veel CDA-burgemeesters en wethouders steunen het wetsvoorstel. De Tweede
25 Kamerfractie is echter ook gebonden

aan de samenwerking met de PVV, fel tegenstander van een ruimhartiger asielbeleid.

PvdA en ChristenUnie willen met de
30 wet nieuwe pijnlijke debatten voorkomen, zoals die de afgelopen jaren werden gevoerd over individuele jonge asielzoekers zoals het Afghaanse meisje Sahar en de
35 Angolese jongen Mauro. Mauro kreeg na veel politiek rumoer een studievizum voor de komende jaren. Voor Sahar werd door minister Leers van Asiel een nieuwe uitzonderings-
40 categorie in de vreemdelingenwetgeving gecreëerd: minderjarige Afghaanse meisjes die hier al jaren wonen en daardoor aantoonbaar ‘verwesterd’ zijn, mogen voortaan in
45 Nederland blijven.

PvdA en ChristenUnie willen die categorie uitbreiden naar een algemenere groep van honderden, mogelijk duizenden gevallen. (...)

naar: Hoedeman, J., Pré, R. du. (2012, 28 februari). De Volkskrant.